

In pentecosten (homilia 11)

Λεοντίου πρεσβυτέρου Κωνσταντινουπόλεως λόγος εις την άγιαν πεντηκοστήν

“Όσοι περι την παροῦσαν έορταστικήν άένναον χάριν έπέιγεσθε, τῆ πηγῆ τῶν άγαθῶν Χριστῶ προσδράμωμεν. Πηγῆ περι ἧς ὁ προφήτης βοᾷ πρὸς τὸν πατέρα τῶν φώτων· “Ότι παρὰ σοὶ πηγῆ ζωῆς, ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς· τουτέστιν ἐν τῷ σῶ μονογενεῖ υἱῷ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Καλῶς οὖν ὁ προφήτης τὸν δεσπότην Χριστὸν πηγὴν προσηγόρευσεν.

“Έστι μὲν ἔστιν, ὧ φίλοι, καὶ κοσμικὴν πηγὴν ἐν διαφόροις τόποις άργυρόχροον κατιδεῖν, καὶ τὰς ἐν βάθει ψηφίδας ἐν τῷ πέλματι κειμένας τῆ καθαρότητι τοῦ ὕδατος ἐπάνω σκοπήσαι τινα ἐπικύπτοντα. Τοῦ γὰρ ἐμπύρου χρυσοτόξου τούτου ἡλίου ἐν ἡμέρᾳ θερινῆ πλατύτερον τὰς ἑαυτοῦ ἀκτῖνας άβρόχως ἐναναπαύσαντος τῆ τοῦ ὕδατος νωτοφορία, εὐθέως ὁ τῆ τοιαύτη πηγῆ προσπελάσας ὁδοιπόρος άζήμιος οὐ παρέρχεται· τὰς χεῖρας γὰρ ἀντὶ κρατῆρος κοιλάνας καὶ ὄλον ἑαυτὸν ἠδέως κυρτώσας, τοῦ ὕδατος άρύεται, τὴν δίψαν ἰᾶται, τὸν καύσωνα παραμυθεῖται, τὸ πρόσωπον διαθερμανθὲν δροσίζει, τὰς αἰσθήσεις διαλυθείσας συνάγει, τὴν ψυχὴν στενοχωρουμένην πλατύνει, τὴν καρδίαν λιθουμένην λεαίνει

, τὰ γόνατα βαδίζειν μὴ βουλόμενα παλινδρομεῖν άναγκάζει. ‘Άλλ’ αὕτη μὲν ἡ άργυρόχροος πηγῆ δίψαν μὲν πολλάκις ἰᾶται, σπλῆνα δὲ βλάπτει, καὶ καύσωνα μὲν πολλάκις παραμυθεῖται, τὸ δὲ ἦπαρ νοσεῖν παρασκευάζει, καὶ τὴν ψυχὴν μὲν πολλάκις ἐκπηδήσαι τοῦ σώματος βουλομένην παρακατέχει, ψύξιν δὲ τῷ θώρακι ἐνθηκιάσασα πολυχρόνιον πάθος γεννᾷ. ‘Ό δὲ γε δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ καλῶς πηγῆ προσαγορευθεὶς, οὐχ ὡς βρύων άργυρόχροα νάματα, ἀλλ’ ὡς λιμνάζων θεόκρατα διδάγματα, οὐ μέρος μὲν τι τῶν πιστῶν θεραπεύει, μέρος δὲ τι τραυματίζει· ἐξ ὀλοκλήρου δὲ τὴν ὀλοκληριάν δωρούμενος, ἐκεῖνα τοῖς προστρέχουσι χαρίζεται, ἅπερ αὐτὸς παρὰ μηδενὸς δανεισάμενος κέκτηται. Οὐ γὰρ εἰς μακρὰν ὁ δεσπότης Χριστὸς τοὺς πιστοὺς πέμπει τὸ ζῶν ὕδωρ άρύσασθαι, ἀλλ’ ἐν τῆ κοιλίᾳ τῆς γνώσεως ἔχειν αὐτὸ προτρέπεται· ἦκουες γὰρ αὐτοῦ ἀρτίως λέγοντος· ‘Εάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. “Έστι μὲν, ὧ φίλε, καὶ τετραρῶν ποταμῶν μήτηρ πηγῆ ἐν τῷ ‘Εδὲμ παραδείσῳ, ἀλλ’ ἐκεῖνη ἐπὶ γῆς ἐκοιλάνθη, καὶ κάτωθεν ἔχει τὸ ρεῖθρον, καὶ τῷ παρόντι συνδιαλύεται βίῳ· τῶν βαπτιζομένων γὰρ μὴ παρόντων περιττὴ ἡ τῶν ὑδάτων χρῆσις.

‘Ό δὲ γε δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἡ άένναος πηγῆ, οὐκ ἐκ τῆς γῆς άναδίδοται, ἀλλ’ ἐκ τῶν οὐρανῶν διαδίδοται· οὐκ ἐν μέρει περιγράφεται, ἀλλὰ πανταχοῦ δοξάζεται· οὐ τοῖς φθαρτοῖς συμφθεῖρεται, ἀλλὰ τοῖς φθειρομένοις άφθαρσίαν χαρίζεται. Καὶ τὴν μὲν τοῦ ἐν ‘Εδὲμ παραδείσου πηγὴν τέσσαρες μόνοι ποταμοὶ θηλάζουσιν· Γηῶν, Φισῶν, Τίγρις, Εὐφράτης. ‘Άλλ’ οὗτοι μὲν μερικοὶ καὶ ὀλιγόροοι, καὶ οὐ πᾶσαν τὴν γῆν άρδεύοντες, καὶ ἐν χειμῶνι μὲν πλημμυροῦντες, ἐν δὲ θέρει ὀλιγοροῦντες· τῆς δὲ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου παραδείσου πηγῆς οἱ άποστολικοὶ ποταμοὶ ποταμοὶ πολλοὶ μὲν καὶ ἅπειροι, εἰ καὶ Ἰούδας ἐψύγη. Κατανόησον δὲ μετὰ πάντων καὶ τοὺς τέσσαρας εὐαγγελικοὺς μεγάλους ποταμούς, Ματθαῖον,

Λουκᾶν, Μάρκον, Ἰωάννην, οἵτινες πᾶσαν κώμην καὶ πατρίδα καὶ πόλιν ἀρδεύουσι τοῖς θείοις διδάγμασιν. Εἰ γὰρ ἀστήρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ, κατὰ τὴν τοῦ Παύλου διδασκαλίαν, πῶς οὐχὶ τῶν σαρκικῶν τὰ πνευματικὰ προύχει; Τί τοιοῦτον ὁ ἐν Ἐδέμ παράδεισος ἔχων εὐρίσκεται, οἷον ὁ ἐκκλησιαστικὸς οὗτος λειμὼν φέρων γνωρίζεται; Ἐκεῖ ὁ Ἀδὰμ ὡς δραπέτης κρυπτόμενος, ὥδε ὁ δεσπότης Χριστὸς ὡς θεὸς προσκυνούμενος· ἐκεῖ Εὐὰ πτερνιζομένη, ὥδε Μαρία δοξαζομένη· ἐκεῖ ξύλον θάνατον ὀλυνθίζον, ὥδε ξύλον ζωῆν βλαστάνον· ἐκεῖ ὄφις ψευδολογίαν γλωσσίζων, ὥδε τὸ ἅγιον πνεῦμα θεολογίαν σοφιστεῦον· ἐκεῖ νομοθεσία παρακουσθεῖσα, ὥδε θεογνωσία βεβαιωθεῖσα· ἐκεῖ ῥόδωνιά, ὥδε παρθενία· ἐκεῖ κρίνον λευκόφυλλον, ὥδε νεοφώτιστος λαμπρόψυχος· ἐκεῖ ἀναδενδράδες μεγαλωῶγοι, ὥδε ἄνδρες φιλόλογοι· ἐκεῖ φυλλάδες ἄγριαι, ὥδε γυναῖκες ἅγιαι· ἐκεῖ πηγὴ ἄφωνος, ὥδε ποταμοὶ μεγαλόφωνοι. Ἦκουες γὰρ ἀρτίως τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου, λέγω δὴ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου βοῶντος καὶ λέγοντος· Ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραζε λέγων· Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. Τί λέγεις, ὦ φίλε, μᾶλλον δὲ τί βραδύνεις; Χριστὸς καλεῖ, μηδεὶς ὀκνεῖτω· πηγὴ βοᾷ, μηδεὶς παραιτεῖσθω. Πάντες διψῶμεν, πάντες προσέλθωμεν· ὅσον ἀρῶμεθα, τοσοῦτον περιττεύει. Βοήσωμεν, οἱ τοῦ Δαυῖδ φίλοι, τὰ τοῦ Δαυῖδ πρὸς τὴν ἀένναον πηγὴν λέγοντες· Ὅν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σέ, ὁ θεός. Καλῶς οὖν ἔλεγεν ὁ εὐαγγελιστής· Ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς. Καλῶς καὶ ἐσχάτην ταύτην τὴν ἑορτὴν καὶ μεγάλην προσηγόρευσεν· ἔστι γὰρ ἐσχάτη καὶ μεγάλη καὶ πρώτη. Ἐσχάτη πρὸς Ἰουδαίους· τὰ ἔσχατα γὰρ αὐτοῖς συνέβη κακὰ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν παρανομίαν, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀπεκαλύφθη. Ὅθεν ὁ κύριος ὀνειδίζων τὴν μητρόπολιν αὐτῶν Ἱερουσαλήμ ἔλεγεν· Ὅψις πόρνης ἐγένετό σοι, ἀπηναισχύντησας πρὸς πάντας. Ἐσχάτη οὖν πρὸς Ἰουδαίους, πρώτη πρὸς Χριστιανούς· ἐκείνων ἡ τρυγία, ἡμῶν ἡ καθαροποσία· ἐκείνων τὰ γίγαρτα, ἡμῶν τὰ ὑπολήνια. Καλῶς οὖν ἐσχάτην καὶ μεγάλην ἑορτὴν ταύτην ὁ εὐαγγελιστὴς προσηγόρευσεν. Τί γὰρ μεγαλειότερον ταύτης τῆς παρούσης ἑορτῆς; Πᾶσα ἑορτὴ δεσποτικὴ τοὺς ζῶντας μόνον ἰλαρύνει, αὕτη δὲ ἡ τῆς πεντηκοστῆς ἑορτὴ οὐ μόνον τοὺς ζῶντας ἰλαρύνει, ἀλλὰ καὶ τοὺς τεθνεώτας προσαγορεύει. Αὕτη ἡ τῆς πεντηκοστῆς ἑορτὴ καὶ τὰς ἐκκλησίας φωτίζει καὶ τὰ μνήματα ῥοδίζει· αὕτη ἡ τῆς πεντηκοστῆς ἑορτὴ καὶ τοὺς οἴκους εὐωδιάζει καὶ τοὺς τύμβους μυρίζει. Τί γὰρ μεγαλειότερον ταύτης τῆς ἑορτῆς, ἐν ἧ τὸ ἅγιον πνεῦμα τὴν ἐμφάνειαν ποιησάμενον τὸν φωτισμὸν τῶν γλωσσῶν τοῖς ἀποστόλοις ἔχαρίσατο; Σήμερον ὁ Χριστιανισμὸς ἐρριζώθη, σήμερον ὁ Ἰουδαϊσμός ἐμαράνθη, σήμερον ὁ Ἑλληνισμὸς ἐκαπνίσθη, σήμερον ὁ αἰρετισμὸς ἐνεφράγη, σήμερον ὁ θεῖος δογματισμὸς ἐπλατύνθη. Ἐροῦσι δὲ πάντως τινές· Καὶ πῶς σήμερον ὁ αἰρετισμὸς ἐνεφράγη, ὁ δὲ θεῖος δογματισμὸς ἐπλατύνθη; Πῶς; Ἐκ τῆς τοῦ κυρίου διδασκαλίας. Σήμερον γὰρ ὁ κύριος ἡμᾶς σαφέστερον ἐδίδαξε διὰ ὑποδείγματος ἐναργοῦς μίαν οὐσίαν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἐν τρισὶ διαφόροις ὑποστάσεσιν. Εἰ γὰρ πηγὴν καὶ ὕδωρ καὶ ποταμὸν οὐδεὶς δύναται χωρίσαι, πῶς οἱ τῶν αἰρετικῶν παῖδες μερίζειν τολμῶσι τὸν πατέρα τοῦ υἱοῦ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἁγίου πνεύματος; Τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἀμέριστα, καὶ τὰ πνευματικὰ μεριστά; Ἐροῦσι δὲ πάντως τινές· Καὶ τίς ἡ πηγὴ; Τίς δὲ τὸ ὕδωρ; Τίς δὲ καὶ ὁ ποταμός; Τίς ἡ πηγὴ; Ὁ πατὴρ τῶν φώτων. Τίς δὲ τὸ ὕδωρ; Ὁ μονογενὴς υἱός. Τίς δὲ ὁ ποταμός; Τὸ ἅγιον πνεῦμα. Καὶ πόθεν τοῦτο δηλον; Λάμβανε τὴν ἀπόδειξιν μὴ ἐκ τῶν ἐμῶν λόγων, ἀλλ' ἐκ τῶν θείων γραφῶν. Καὶ ὅτι πηγὴ ὁ πατὴρ, ἄκουε αὐτοῦ τοῦ πατρὸς διὰ τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ἔχοντας

τοὺς βλασφήμους καὶ βορβορώδεις λάκκους βοῶντος οὕτως· Ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζῶντος, καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, οἱ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συσχεῖν. Ὅτι δὲ ὕδωρ ὁ υἱός, ἄκουε αὐτοῦ λέγοντος πρὸς τὴν Σαμαρεΐτιν· Εἰ ἦδεις, γύναι, τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν.

Ὅτι δὲ ποταμὸς τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἤκουες περὶ τούτου ἀρτίως τοῦ κυρίου λέγοντος· Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. Εἶτα προσθεὶς ὁ εὐαγγελιστὴς ἔλεγεν, ἵνα μὴ δόξωσι περὶ κοσμικοῦ ποταμοῦ τὸν κύριον λόγον ποιεῖσθαι· Τοῦτο δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ πνεύματος, οὗ ἡμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν. Εἶδες ὀρθοδοξίας ἀένναον πηγὴν; Εἶδες εὐσεβείας ἀτάραχον ὕδωρ; Εἶδες θεογνωσίας ἀθόλωτον ποταμόν; Καλῶς οὖν τὴν παροῦσαν ἑορτὴν τῆς πεντηκοστῆς μεγάλῃν ὁ εὐαγγελιστὴς προσηγόρευεν· ἔστι γὰρ αὕτη μεγάλη. Σήμερον γὰρ οἱ ἀπόστολοι τὸ βέβαιον ἔσχον, σήμερον οἱ ἀλιεῖς σοφισταί, σήμερον οἱ ἀγράμματοι διδάσκαλοι, σήμερον οἱ μονόγλωσσοι ποικιλόγλωσσοι, σήμερον οἱ ψελλίζοντες ῥωμαΐζοντες, σήμερον οἱ στυγνοὶ φαιδροί, σήμερον οἱ πῆλινοι πύρινοι, σήμερον οἱ ἀγκιστρευταὶ δογματισταί, σήμερον οἱ τὴν λίμνην ἀλιεύοντες τὴν οἰκουμένην σαγηνεύοντες, σήμερον οἱ ἰχθύας ψηλαφῶντες ἀνθρώπους κατηχοῦσιν, σήμερον οἱ θήρας φεύγοντες δαίμονας πατοῦσιν, σήμερον οἱ ἀνένθηκοι εὐένθηκοι, σήμερον οἱ ἄπρακτοι ἔμπρακτοι, σήμερον οἱ πτωχοὶ δανεισταί, σήμερον οἱ διωκόμενοι παρακαλούμενοι, σήμερον οἱ γυμνητεύοντες ὑπερβασιλεύοντες, σήμερον οἱ ἐν γωνίᾳ κρυπτόμενοι ἐπὶ τῆς συναγωγῆς εἰσι διαλεγόμενοι. Καὶ τί ἔτι μακρολογῶ; Σήμερον οἱ ὀρφανίαν πενθοῦντες πατρωνυμίαν βοῶσιν. Ἄκουε συνετῶς. Τοῦ γὰρ δεσπότης Χριστοῦ ἐπ' ὄψει τῶν ἀποστόλων εἰς οὐρανούς ἀναλαμβανομένου καὶ τοῖς ἀποστόλοις ἐπαγγειλαμένου τὸν ποταμὸν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἔπρεπε γὰρ τῇ πηγῇ ἀναλαμβανομένη ποταμὸν ἐπαγγέλλεσθαι, ἔχαιρον μὲν οἱ ἀπόστολοι καὶ τὰς ψυχὰς ὡς δεξαμενὰς εὐτρέπισαν, πότε δὲ ὁ ποταμὸς πυρφόρος γενήσεται τὸν καιρὸν οὐκ ἐγίνωσκον. Ὁ γὰρ κύριος ἀναλαμβανόμενος τὴν μὲν ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐσήμανεν, τὸν δὲ καιρὸν πότε γενήσεται οὐδ' ὄλως ἐγνώρισεν. Διὰ τί; Ὅτι ὁ θεὸς ὠρισμένως οὐκ ἐργάζεται, ἀλλ' ὅτε βούλεται τότε καὶ ἐμφανίζεται. Ἐμενον τοίνυν οἱ ἀπόστολοι μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου τὴν μὲν ἐλπίδα τοῦ ἁγίου πνεύματος φέροντες καὶ συνσφίγγοντες ἑαυτοὺς καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους παρρησίαν συνάγοντες. Ὡς δὲ εἶδον μίαν καὶ δευτέραν καὶ τρίτην ἡμέραν ὅτι τῆς ἐπαγγελίας τὸ δῶρον εἰς πέρας οὐκ ἤγετο, ἀνθρωπίνους λογισμοῖς κινήθεντες οἱ ἀπόστολοι ἤρξαντο πρὸς ἑαυτοὺς ἀντιβάλλοντες λέγειν· Τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Ἦδη δεκάτην ἡμέραν ταύτην διατελοῦμεν καὶ οὐδὲν τῶν λεχθέντων παρὰ τοῦ διδασκάλου εἰς πέρας ἐλθὼν ὀρώμεν. Τί τὸ ξένον καὶ παράδοξον τοῦτο; Ἄρα τῆς προτεραίας ἀλείας ἐπιλαβώμεθα ἢ τὴν ἐπαγγελίαν ἔτι μικρὸν ἐκδεξώμεθα; Ταύτην δεκάτην ἡμέραν ἄγομεν ἀργοῦντες. Τί τὸ ξένον; τί τὸ παράδοξον; Ἐλισσαῖος ὁ μαθητὴς τοῦ Ἡλίας παρατὰ τὴν μηλωτὴν δεξάμενος ἐθαυματούργησεν, ὁ μαθητὴς τοῦ μαθητοῦ, καὶ ἡμεῖς ἀργοῦμεν; Τί τὸ παράδοξον; Μὴ ἄρα ὁ Ἡλίας τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου δραστικώτερος; Ἄλλ' οὐ τολμῶμεν λέγειν· εἶδομεν γὰρ κατὰ πρόσωπον ἐν τῷ ὄρει τῆς μεταμορφώσεως πῶς οὐ μόνον Ἡλίας, ἀλλὰ καὶ Μωϋσῆς τῷ διδασκάλῳ ἡμῶν ὡς θεῷ προσεκύνησαν. Τί τὸ ξένον; τί τὸ παράδοξον; Ἐλισσαῖος ὁ ζευγηλάτης παρατὰ ἐθαυματούργησεν ἀλόγου ζώου κεντρόνυκτον δορὰν δεξάμενος· τί γὰρ ἔπρεπε νομικῶς ἐργάτη ἀλλ' ἢ τὴν μηλωτὴν κληρονομήσαι; καὶ ἡμεῖς οἱ μὴ ὄντες μαθηταὶ μαθητοῦ ἀλλ'

ἀπόστολοι θεοῦ δεκάτην ἡμέραν ἀργοὶ διατελοῦμεν;

Ταῦτα τῶν ἀποστόλων πρὸς ἑαυτοὺς ἀντιβαλλόντων καὶ εἰς μακρὰν ἔτι τῆς ἐλπίδος τὴν ἐπαγγελίαν караδοκούντων, ἰδοὺ ἀθρόον οὐρανῶν μὲν ἀνοίγονται πύλαι, ἀρχαγγελικῶν δὲ δυνάμεων ἔκραζον στρατιαί, τὸ δὲ γε τοῦ ἀέρος πέλαγος ἐθορυβεῖτο δειλία, τὰ δὲ τῶν νεφῶν κύμβαλα βασιλικῶν πατάγων ἦχον ἐξέπεμπον, ἅπαν δὲ τὸ ἐπίγειον χωρίον ὡς κάλαμος ὑπὸ ἀνέμου τοῖς σεισμοῖς ἐδονεῖτο, τὸ δὲ γε τῆς θαλάσσης ἄπειρον κύτος πυρίνη σινδόνι κατεσκεπέτο. Καὶ μαρτυρεῖ μου τῷ λόγῳ ὁ συγγραφεὺς τῶν ἀποστολικῶν Πράξεων Λουκᾶς λέγων, καθὼς ἀρτίως ἤκουες· Ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οἱ ἀπόστολοι. Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὄλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι, καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. Καθὼς ἐδίδου, οὐ καθὼς ἐκελεύετο. Εἶδες ἐορτῆς μέγεθος; Εἶδες ἀγίου πνεύματος δωρεάν; Εἶδες αἰσχύνην τῶν πνευματομάχων αἰρετικῶν; Πεντηκοστὴν ἐορτάζουσι καὶ τὸ πνεῦμα τοξεύουσιν. Τίς γλώσσας χαλκεύει, εἰ μὴ ὁ τῶν γλωσσῶν πηλοπλάστης; Τίς μέγα торνεύει στόμα, εἰ μὴ ὁ τὴν ὄνον ἔναρθρα λαλεῖν παρασκευάσας; Τίς τοὺς ἀγραμμάτους σοφιστεῦει, εἰ μὴ μόνον τὸ ἅγιον πνεῦμα; Ἄλλ' εὐθέως ἐροῦσιν οἱ ἐξ ἐναντίας· Καὶ πόθεν τοῦτο δῆλον, ὅτι τὸ ἅγιον πνεῦμα δίδωσι τὴν σοφίαν καὶ τὴν εἶδησιν τῶν γλωσσῶν; Πόθεν; Ἄκουε τοῦ κυρίου

, αἰρετικέ, λέγοντος πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων· Μὴ μεριμνήσητε ὅταν προσάγωσιν ὑμᾶς ἐπὶ ἄρχοντας καὶ ἡγεμόνας πῶς ἢ τί λαλήσητε , οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς μου τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Ὡ τῶν παραδόξων πραγμάτων. Ἐν πυρὶ κατήλθε τὸ ἅγιον πνεῦμα, ὡς πῦρ ἐκαθέσθη ἐφ' ἓνα ἕκαστον τῶν ἀποστόλων, καὶ πῦρ ὑπάρχον οὐκ ἔκαυσε τοὺς ἀποστόλους, ἀλλ' ἐφώτισεν. Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἦν καυστικόν, ἀλλὰ φωτιστικόν, μᾶλλον δὲ καὶ καυστικόν καὶ φωτιστικόν, τοὺς βλασφήμους καῖον, τοὺς εὐσεβεῖς φωτίζον. Ὡσπερ γὰρ τὸ κοσμικὸν καὶ ὑλῶδες πῦρ ἀκάνθας μὲν καίει, κηρὸν δὲ τήκει, μόλιβδον δὲ λύει, πηλὸν δὲ ξηραίνει, ἄργυρον δὲ λαμπρύνει, χρυσὸν δὲ καθαίρει, οἶκον δὲ φωτίζει, οὕτω καὶ τὸ ἄϋλον πῦρ, τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἀμαρτίας ἐξαλείφει, καρδίαν πλεονεκτοῦσαν μαραίνει, ἄνθρωπον δόλιον ἐξαλείφει, ψυχὴν ἐπιστρέφουσαν καθαίρει, ἄνδρα πιστὸν λαμπρύνει, ἐκκλησιαστικὸν οἶκον φωτίζει. Ἄλλως δέ, ἐν πυρὶ κατήλθε τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἵνα γινώμεν σαφῶς ὅτι τῆς θεϊκῆς ἐστὶν οὐσίας τὸ ἅγιον πνεῦμα. Αὐτὸς γὰρ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ ἐστὶ κατὰ τὸ φάσκον ῥητόν· Ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον. Καὶ ὅπου δ' ἂν ζητήσης τὸν θεὸν θεϊκὸν σημεῖον ἐπιδεικνύμενον καὶ μυστήριον παρέχοντα, ἐν πυρὶ αὐτὸν εὐρήσεις ποιοῦντα. Οὕτω γὰρ καὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐξαγαγὼν στύλον πυρὸς αὐτοῖς παρεκατέστησεν, οὐ πυρπολοῦντα ἀλλ' ὀδηγοῦντα. Οὕτω καὶ πρῶτην ἐμφάνειαν ὁ θεὸς τῷ Μωϋσεῖ ποιοῦμενος διὰ φλογὸς πυρὸς βάτου τὴν ἑαυτοῦ φωνὴν ἐξέπεμψεν

, οὐχ ἵνα ἀκούση ἀλλ' ἵνα διδάξη. Οὕτω καὶ τῷ Δανιὴλ ἐμφαίνων ἑαυτὸν ὁ θεὸς ἐν θρόνῳ πυρὸς ἑαυτὸν καθήμενον ἔδειξεν, οὐχ ἵνα ζημιώσῃ τὸν προφήτην ἀλλ' ἵνα δείξῃ πανταχοῦ ἐν τίσιν θεός

. Ἐροῦσι δὲ πάντως τινὲς ὅτι ταῦτα τῆς παλαιᾶς διαθήκης τὰ γνωρίσματα. Δεῖξον ἡμῖν φησὶν ὅτι καὶ ἐν τῇ καινῇ διαθήκῃ ὁ θεὸς ἐν πυρὶ θαυματουργεῖ· ἐκεῖνα γὰρ τῆς παλαιᾶς μηνύματα. Ἄκουε, φίλε· εἰ μὲν ἀγνοεῖς, μάνθανε· εἰ δὲ οἶδας, ὑπομνήσθητι.

Φέρεις ἐν μνήμῃ πάντως, ὦ φίλε, ὅτι ὁ θεὸς πρὸ πάντων τοὺς μάγους ὀδηγῶν, δι' ἀστέρος αὐτοὺς ὠδήγησεν· παντί που δῆλον ὅτι πῦρ ὁ ἀστήρ. Ὁμοίως ὁ κύριος τὸ ἑαυτοῦ σῶμα τὸ τῆς ἱεράς τραπέζης ἄνθρακα πυρὸς προσηγόρευσε. Καὶ πότε τοῦτο; Ἄκουε Ἡσαΐου ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων βοῶντος· Ἀπεστάλη πρὸς με ἐν τῶν σεραφίμ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ εἶχεν ἄνθρακα ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἤψατο τῶν χειλέων μου καὶ εἶπέ μοι· Ἴδου ἤψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου καὶ τὰς ἀμαρτίας σου περικαθαριεῖ. Ποῖος δὲ ἄνθραξ ἀμαρτίας ἀφήσιν, εἰ μὴ ἡ δεσποτική κοινωνία; Ὡσαύτως ὁ κύριος καὶ τὸ βάπτισμα τῆς ἀναστάσεως ἡμῶν πῦρ προσηγόρευσε. Καὶ πόθεν τοῦτο δῆλον; Ἄκουε Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ βοῶντος· Ἔρχεται ὀπίσω μου ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμί ἄξιος τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Τὸ δέ γε πάντων κεφαλαιωδέστερον, ὅτι ἐν πυρὶ κατήλθε τὸ ἅγιον πνεῦμα. Ταύτην τὴν παράδοξον ἐνέργειαν τοῦ ἁγίου πνεύματος οἱ συνετώτεροι τῶν Ἰουδαίων κατανοήσαντες, καὶ ὅτι οἱ πρὸ τούτου μονόλαλοι ἀπόστολοι ἄνευ ἐρμηνευτοῦ πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν προσιόντων αὐτοῖς ἐκ παρηλλαγμένων πατρίδων τῇ ἐπιχωριαζούσῃ γλώσσῃ παρεῖχον τὰ διδάγματα τῆς εὐσεβείας, καθὼς ἀρτίως ἤκουες, καταπλαγέντες οἱ συνετώτεροι τῶν Ἰουδαίων ἤρξαντο λέγειν πρὸς ἑαυτούς· Οὐχ ἰδὸν πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ἧ ἐγεννήθημεν, Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμίται καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἀραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ; Κατεπλάγησαν οἱ Ἰουδαῖοι θεωροῦντες τοὺς ἀποστόλους ποικιλογλωττοῦντας· ὅθεν καταπλαγέντες ἔλεγον πρὸς ἑαυτούς· Οὐχ ἰδὸν πάντες οὗτοι οἱ λαλοῦντές εἰσι Γαλιλαῖοι, πένητες καὶ ἰδιῶται; Οὐκ εἰσιν ἀγράμματοι καὶ δικτυοπλόκοι; Οὐ παρὰ τούτων συχνῶς ἰχθύας ἠγοράσαμεν; Πόθεν αὐτοῖς ἡ γνῶσις αὕτη; Μὴ ἄρα ἀντὶ ἰχθύων γλώσσας ἐσαγήνευσαν οὗτοι; Ἄλλ' ὀρῶμεν αὐτοὺς πρὸ τούτου μονογλώσσους. Πόθεν τῆς οἰκουμένης ἐνθήκης τὰς διαφόρους ὁμιλίας ὡς ἐκ βαλλαντίου τοῦ λάρυγγος προβάλλονται; Πόθεν αὐτοῖς ἡ γνῶσις αὕτη; Νῦν ἐμάθομεν ὅτι ἀληθῶς θεὸς ὁ τούτων διδάσκαλος· νῦν ἐμάθομεν ὅτι τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδὸν γέγονε καινὰ τὰ πάντα. Πέτρος ῥωμαΐζει, ὅπερ Μωϋσῆς οὐκ ἴσχυσε ποιῆσαι. Οὐκ ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος· Ἰσχνόφωνός εἰμι καὶ βραδύγλωσσος; Καὶ παρῆ τεῖτο τὴν ἀποστολικὴν θεῖαν πρόσταξιν διὰ τὸ τῆς φωνῆς σπινῶδες, καὶ διόρθωσιν οὐκ ἐδέξατο, ἀλλ' ἔμεινε ἔχων ὅπερ ἡ φύσις ἐχαρίσατο. Μωσέα καταλείψωμεν καὶ τούτους μακαρίσωμεν, μᾶλλον δὲ τὸν ἐν αὐτοῖς παραδοξοποιοῦντα θεὸν δοξάσωμεν, τὸν διὰ τὴν κοινὴν τῶν πάντων ὠφέλειαν τὸ μονοειδὲς τῶν ἀλιέων γλωττιαῖον ὄργανον πρὸς τὴν χρεῖαν τοῦ προσιόντος μεταρρυθμίζοντα. Τί τοιοῦτον τῷ Ἀβραάμ παρεσχέθη; Ὑπερηκόντισαν οὗτοι πάντας· χρημάτων διαπτύουσιν, δόξης καταφρονοῦσιν, ἀμισθὶ θεραπεύουσιν, δι' ὅλου νηστεύουσιν, ὡς τρυφῶντες φαιδρύνονται, τοῖς νεκροῖς ἐπιτάττουσιν, νόσους φυγαδεύουσιν καὶ δαίμονας μαραίνουσιν, ἀγγαρευόμενοι χαίρουσιν, ῥαπιζόμενοι ἀντιστρέφουσι καὶ τὴν ἄλλην σιαγόνα, ἄνευ ῥάβδου καὶ πήρας καὶ διπλοῦ χιτῶνος πορεύονται, χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ χαλκὸν οὐδὲ ἀκοῆ προσδέξασθαι βούλονται. Τούτοις προσδράμωμεν τοῖς λαλοῦσι τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ, τοὺς λοιποὺς ἀποστραφῶμεν τοὺς φλυαροῦντας καὶ μηδὲν ὀνοῦντας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἱ συνετώτεροι τῶν Ἰουδαίων ἔλεγον, οἱ δὲ παράνομοι πάλιν τῶν Ἰουδαίων ἐξ

ἀντιστρόφου κινηθέντες τῷ φθόνῳ, καὶ οὗτοι ἤρξαντο ἀντιλέγειν, καθὼς ἀρτίως ἤκουες, ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν. Τί ἐστὶ γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν; Ἄντι τοῦ μεθύουσι σφόδρα καὶ διὰ τοῦτο ἀλλόκοτα φθέγγονται. Ταῦτα ἀκούσας ὁ μακάριος Πέτρος καὶ φέρειν μηκέτι δυνάμενος ἐκείνι γὰρ αὐτὸν ἔνδον λοιπὸν ὁ πυρσὸς τοῦ ἁγίου πνεύματος σταθεὶς ἐν μέσῳ, καθὼς ἀρτίως ἤκουες, ἤρξατο λέγειν· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. Οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν· ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας. Καλῶς ὁ μακάριος Πέτρος μάρτυρα τῆς νηφαλαιότητος τὴν τρίτην ὥραν ἐκάλεσεν. Καὶ τίς ἡ τρίτη ὥρα; Τὸ ἅγιον πνεῦμα. Πρώτη ὥρα ὁ πατήρ, ὡς τὸν νόμον βραβεύσας. Δευτέρα ὥρα ὁ υἱός, ὡς τὴν χάριν δωρησάμενος. Τρίτη ὥρα τὸ ἅγιον πνεῦμα, ὡς τὰς γλώσσας ποικίλας τῶν ἀποστόλων ἐργασάμενον. Φησὶν οὖν ὁ Πέτρος· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. Οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν. Μηδεὶς τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ μέθην ἠγήσεται· ἢ ὀσφράνθητε, ἢ ἀκούσατε. Πλησιέστερον χωρήσατε, καὶ μάθετε ἀκριβῶς. Οἶνον ὄζουσιν, ἢ χάριν πνέουσιν; Ψελλίζουσιν, ἢ ῥητορεύουσιν; Ὡς φύλλα κινουῦνται τῇ μέθῃ, ἢ ὡς στύλοι πεπήγασι τῇ νηφαλαιότητι; Νυστάζουσι τῇ οἰνοφλυγίᾳ, ἢ διδάσκουσι τῇ θεογνωσίᾳ; Μέθην ἠγεῖσθε τὸ πρᾶγμα, ναὶ Ἰουδαῖοι; Μέθην τὴν γλώσσαν δεσμεῖ, τὸ στόμα διαστρέφει, τοὺς ὀφθαλμοὺς πελιδοῖ, τοὺς τοίχους πλευρίζει, λοξὰ καὶ δίδυμα βαδίζειν ποιεῖ. Μέθην γυμνοῦταί τις καὶ οὐκ αἰσθάνεται· παρ' ὧν ἔδει τιμᾶσθαι, γελάται. Μεθύουσιν οἱ ἀπόστολοι, ναὶ Ἰουδαῖοι; Ὁ τὴν κιβωτὸν τεκτονεύσας Νῶε ἐμεθύσθη, ἢ ἡμεῖς οἱ τὸν σταυρὸν κηρύττοντες; Μεθύουσιν οἱ ἀπόστολοι, ναὶ Ἰουδαῖοι; Ὁ πρόγονος ὑμῶν ἐμεθύσθη Ἄωτ ὁ θυγατρογαμίας ὑπνον ὑπνώσας· μὴ γὰρ ἡμεῖς οἱ τῆς ἀγνείας κήρυκες; Καλῶς μὲν εἶπατε, ὦ Ἰουδαῖοι, ὅτι μεθύομεν. Οὐκ ἀπὸ οἴνου καθὼς νοεῖτε ὑμεῖς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς θείας χάριτος· περὶ ταύτης γὰρ τῆς μέθης ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων ὁ προφήτης ἐβόα· Μεθυσθήσονται ἀπὸ πίότητος οἴκου σου, καὶ τὸν Χειμάρρουν τῆς τρυφῆς σου ποτιεῖς αὐτούς, ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς. Πρόσεχε συνετῶς. Καιρὸς γὰρ λοιπὸν σφραγίσαι τὸν λόγον καὶ συντομώτερον ὑμᾶς ἀπολυῖσαι σήμερον· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς προσαγορευῖσαι τοὺς τάφους καὶ τὴν μνήμην τῶν προκοιμηθέντων τιμῆσαι τῇ ἐπιστάσι. Ἄλλ' ὅμως, ὦ φίλε, σπεῦσον τιμῆσαι καὶ μὴ ὑβρίσαι· μὴ διαπτύσης αὐτοῦ ὡς τεθνεῶτος· ζῆ γὰρ ὁ τούτου δεσπότης καὶ γνωρίζει τῷ προτελευτήσαντι τί σὺ διαπράττη. Ἀπέρχη σήμερον τὸν προτελευτήσαντα ῥοδίσαι· καλῶς ποιεῖς, ἐπαίνων εἶ ἄξιος. Ἄλλ' ὅμως ῥοδίσον αὐτὸν εὐποιῖα, μὴ οἰνοφλυγία· στεφάνωσον τὸν προτελευτήσαντα τῇ εὐσεβείᾳ, μὴ τῇ κρεοφαγίᾳ· πρότρεψαι αὐτὸν τῇ προσφορᾷ, μὴ τῇ συμφορᾷ. Ἐὰν ἐπάνω τοῦ μνήματος σὺ ἐν τῷ παρόντι οἰνοποτήσης, ἢ κρεοφαγήσης, τί ὠφέλησας τὸν προτελευτήσαντα; Μετάδος εἰς λόγον αὐτοῦ ὀβολὸν τῷ πτωχῷ, κάκεϊνος εὐφραίνεται· θυμίασον τὴν κοιλίαν τοῦ πεινῶντος ἄρτω, κάκεϊνος ἠδύνεται. Ὡς τῆς ἀνθρωπίνης ἀδιαφορίας. Τὰ βλάπτοντα φιλοῦμεν, τὰ σώζοντα μισοῦμεν. Ποῖον εὐλόγον σήμερον ἐπάνω τοῦ τάφου στιβάδας στρῶσαι, καὶ συμπόσιον δημόσιον συναθροῖσαι καὶ ὡς ἐν γάμῳ πλατύτερον γέλωτα ποιεῖσθαι; Ἄλλο γάμος καὶ ἄλλο τάφος.

Τί ἐπάνω τοῦ μνήματος σήμερον ὡς ἐν γενεθλίῳ κοσμικῷ σκιρτῶσιν; Ἄλλο γενέθλιον κοσμικὸν καὶ ἄλλο ἐπιτάφιον πενθικόν. Ἀπέρχεται πολλακίς σήμερον ἐν τῷ τάφῳ γυνὴ ῥοδίσαι τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα· καὶ οὐ τοσοῦτον ῥοδίζει, ὅσον θλίβει. Παραλαβοῦσα γὰρ τὸν παρείσακτον φίλον, μετεωρισθείσης χειρὸς ἐκλάσθη κανδηλα ἐπάνω ἀξιωματικῶν τινῶν. Καὶ πρὸς τοῦτο ὁ ὁμιλητὴς φησὶν· Μηδένα λυπεῖτω τὸ

πραχθέν, μήτε ὁ ρύπος τῆς ἐσθῆτος τὴν ψυχὴν κηλιδωσάτω. Ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο ἐνέργεια τοῦ ἁγίου πνεύματος· ἔστι γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ ἔλαιον καὶ πῦρ. Ἡ δὲ τοιαύτη γυνὴ ἐπάνω τοῦ ἀνδρικοῦ τάφου σκιρτῶσα καὶ μετὰ θάνατον τὸν ἄνδρα παροξύνουσα, πῶς ἂν κλαύσῃ τὸν ἄνδρα τῷ φίλῳ προσγελῶσα; Τῆς εὐταξίας, ὦ φίλοι, φροντίσωμεν, τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπιστάσιαν τιμήσωμεν, τῆς γραφῆς ἀκούσωμεν, καὶ τῷ κυρίῳ πειθαρχήσωμεν. Ἦκουες τῆ προτεραία πάντως, ὦ φίλε, τί ἐλθὼν ὁ κύριος εἰς τὸ μνημεῖον Λαζάρου διεπράξατο. Τὰ ὅμοια καὶ σὺ διαπράττου ὡς Χριστιανός. Τί δὲ ἐλθὼν ὁ κύριος διεπράξατο; Συμμέτρως ἐδάκρυσεν, ἢ ἀμέτρως ὠνοπότησεν; Ἐνε βριμῆσατο τῷ πνεύματι προσευξάμενος, ἢ ἐσκήρτησε καὶ μάχην εἰργάσατο; Παντί που δῆλον ὅτι καὶ προσηύξατο καὶ ἐδάκρυσεν καὶ ἐνεβριμῆσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν συμπαθείας ὑπογραμμὸν ἑαυτὸν ἡμῖν παρεχόμενος. Κατόπιν τοίνυν ἀκολουθήσωμεν τῷ κυρίῳ καὶ τῆς γραφῆς λεγούσης ἀκούσωμεν· Κλαῦσον ἐπὶ νεκρῷ, ὅτι ἐξέλιπε φῶς. Κλαῦσον εἶπεν, οὐχὶ δὲ ἐόρτασον. Ἐν ἐκκλησίᾳ ἐόρτασον, ἐν τῷ τάφῳ Κλαῦσον, καὶ τοῦτο συμμέτρως, ὡς ὁ κύριος τὸν Λάζαρον. Ἄκουε τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ λέγοντος· Καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ γελάσαι. Τί ἐπάνω τοῦ τάφου ποδοκρουστοῦσι σήμερον, καὶ κύμβαλα σατανικόφωνα κινουῦσιν, καὶ ἄδουσι μέλη θεατρικά; Μὴ γὰρ ἐχθρὸν ἐνίκησαν, ἢ τύραννον κατέστρεψαν, ὅτι χοροὺς σατανικοὺς συστησάμενοι οὕτω διὰ τῆς ἀγορᾶς πομπεύουσιν; Ὡ τῶν ἀτόπων πραγμάτων. Τί τῶν ἀτόπων οὐ διαπράττονται σήμερον οἱ ταφομεθυσταί; Σήμερον τοὺς τάφους ἀρχιτεκτονεύουσιν, σήμερον οἰκοδομεῖν ἐπαγγέλλονται τὰ μνήματα

, σήμερον φλυαροῦντες δαψιλεύονται· Ἐὰν δέη με τὰς τρίχας μου πωλῆσαι, οὐ μὴ καταλείψω τὸν τάφον ἀτρίχωτον. Οὐ θέλω τὸν γείτονα διοδεύειν ἐντεῦθεν, οὔτε χήρους παρέρχεσθαι. Καὶ μόνον ἀποστῶσι τοῦ μνημείου, εὐθέως καὶ τὴν μνήμην ἀποδύονται. Μέθη γὰρ μνήμης ἀρίστης ἀφανίστρια, ἀσέμνων λογισμῶν ἐπινοήτρια, θεϊκῶν διδαγμάτων καταφονήτρια. Ἐκκλίνωμεν τοίνυν τὴν μέθην, δείξωμεν συκοφάντας τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς ἀρτίως εἰρηκότας ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσὶν οἱ ἀπόστολοι, περαιώσωμεν τὴν τοῦ κυρίου διδασκαλίαν τὴν λέγουσαν, καθὼς ἀρτίως ἠκούσαμεν· Ἐὰν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος.

Ἄκουε συνετῶς. Περὶ ὕδατος ζῶντος ἐδίδαξεν, οὐχὶ δὲ περὶ οἴνου μεθύσκοντος. Ἐροῦσι δὲ πάντως τινέσου λείπει γὰρ ἀντιλογία μεθυστῆ· Τί οὖν; Κακὸς ὁ οἶνος, ἐπειδὴ διαβάλλεις τοῦτον; Εἰ δὲ κακὸς ὁ οἶνος, διὰ τί ὁ δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μετέβαλεν; Οὕτω φησὶ κάλλιστος ὁ οἶνος ὑπάρχει. Ἄκουε συνετῶς. Οὐ τὸν οἶνον ὑβρίζομεν, θεοῦ γὰρ δῶρόν ἐστιν, ἀλλὰ τὴν μέθην βδελυττόμεθα, διαβόλου γὰρ ἔργον ὑπάρχει. Ὅμως πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἄκουε καὶ τοῦτο· ἦδη γὰρ ὁ λόγος τὴν σιωπὴν περιβλέπεται. Μετέβαλε μὲν ὁ κύριος τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον. Ἄλλ' ὅμως τοῦτο πεποίηκεν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας ἐν τοῖς γάμοις, οὐχὶ δὲ ἐν Βηθανίᾳ τῆς Ἰουδαίας ἐπὶ Λαζάρου τοῦ τεθνεώτος. Μετέβαλεν ὁ κύριος τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον, ἐπὶ τῶν γαμούντων τοῦτο πεποιηκώς, οὐχὶ δὲ ἐπὶ τῶν πενθούντων τὸν Λάζαρον. Ὅπου γάμος, ὕδωρ εἰς οἶνον μετήνεγκεν· ὅπου νεκρός, δάκρυον ἐχορήγησεν. Τῷ δὲ θεῷ τῷ τὰ πάντα πληροῦντι δόξαν ἀναπέμφωμεν, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.